

Belangrijke richtlijnen voor de jongeren ten tijde van *fitan* (beproevingen)

— Shaykh ‘Ubayd ibn ‘Abdillāh al-Jābirī (رَحِمَهُ اللهُ) —

IslamKennis

Alle lof zij Allāh, de Heer van alles wat geschapen is. En het goede einde is voor de godvrezenden. En ik getuig dat niets of niemand het recht heeft om aanbeden te worden behalve Allāh, alleen, zonder deelgenoot — (Hij is) de Duidelijke Waarheid (*al-Ḥaqq al-Mubīn*). En ik getuig dat Moḥammed Zijn dienaar, Zijn boodschapper en Zijn betrouwbare uitverkorene is. Moge Allāh's vrede en zegeningen zijn met hem, zijn familie en zijn goede en zuivere metgezellen. Voorts:

Het woord dat ik tot mijn zonen richt, is gebaseerd op een authentieke overlevering die Muslim heeft overgeleverd in zijn Ṣaḥīḥ, van Ḥudhayfah ibn al-Yamān (moge Allāh tevreden met hem zijn), dat de Profeet ﷺ zei:

تُعْرَضُ الْفِتَنُ عَلَى الْقُلُوبِ عَرْضَ الْحَصِيرِ، عُوْدًا عُوْدًا، فَأَيُّمَا قَلْبٍ أَنْكَرَهَا نُكِتَ فِيهِ نُكْتَةٌ بَيْضَاءُ، وَأَيُّمَا قَلْبٍ أَشْرَبَهَا نُكِتَ فِيهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ، حَتَّى تَعُوْدَ عَلَى قَلْبَيْنِ: أَبْيَضُ مِثْلَ الصَّفَا، لَا تَضُرُّهُ فِتْنَةٌ مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ، وَآخَرُ كَالْكُوزِ مُجَخِّيًّا، لَا يَعْرِفُ مَعْرُوفًا وَلَا يُنْكِرُ مُنْكَرًا، إِلَّا مَا أَشْرَبَ مِنْ هَوَاهُ

“De beproevingen (*fitan*) worden aan de harten voorgelegd zoals een rieten mat wordt geweven met weefstokjes, de één na de ander. Elk hart dat ze afwijst, daarin wordt een witte stip geplaatst. En elk hart dat ze opneemt, daarin wordt een zwarte stip geplaatst. Totdat de harten uiteindelijk twee soorten worden: een wit hart als een gladde steen, dat geen enkele beproeving (*fitnah*) schaadt zolang de hemelen

en de aarde bestaan; en een ander hart als een omgekeerde kruik (die ondersteboven ligt), dat geen goed meer kent en geen kwaad afkeurt, behalve wat het heeft opgenomen van zijn begeerte.”

Deze overlevering is een belangrijk fundament van de fundamenteën van de Sunnah; vanwege wat het bevat aan waarschuwing tegen beproevingen (*fitan*) en hun gevolgen voor de mensen. Het is onvermijdelijk dat beproevingen (*fitan*) plaatsvinden, zoals de Waarheid (*al-Haqq*) ﷻ zegt:

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۚ

{Allāh zal de gelovigen niet laten in de toestand waarin jullie verkeren, totdat Hij het slechte van het goede onderscheidt.} [Sūrah Āli ‘Imrān: 179]

En Allāh ﷻ heeft bepaald — en Hij is de Alwijze, de Alwetende, de Zachtmoedige, Degene Die op de hoogte is van alles, Degene voor Wie niets van de toestand van dit universum verborgen blijft, zelfs niet het gewicht van een atoom, noch op aarde noch in de hemel — dat wie leeft, zal leven op basis van een duidelijk bewijs, en wie vergaat, zal vergaan op basis van een duidelijk bewijs.

Kort samengevat omvat deze overlevering twee zaken:

Ten eerste: het plaatsvinden van beproevingen (*fitan*) zodanig dat veel zielen ze aanvaarden, er geruststelling in vinden en ernaartoe neigen. **“De beproevingen (*fitan*) worden aan de harten voorgelegd zoals een rieten mat**

wordt geweven met weefstokjes, de één na de ander.”

Dit is een aanwijzing dat de beproevingen — die de mensen hevig treffen, velen in verwarring brengen en waarbij de zaken voor de mensen vermengd en onduidelijk worden, behalve wie Allāh genadig is — op een kunstig verweven, verfraaide en versierde wijze worden gepresenteerd. Ongeacht of deze presentatie afkomstig is van de duivels onder de djinn, of van de duivels onder de mensen, of van beiden samen.

En Allāh bezit daarin (d.w.z. in het laten plaatsvinden van deze beproevingen) de overweldigende wijsheid; wie haar kent, kent haar, en wie haar niet kent, is er onwetend over. Maar wat ons duidelijk wordt — en Allāh weet het het beste — zoals ik eerder in het nobele vers heb aangehaald:

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ ۚ

{Allāh zal de gelovigen niet laten in de toestand waarin jullie verkeren, totdat Hij het slechte van het goede onderscheidt.} [Sūrah Āli ‘Imrān: 179]

De toestanden van veiligheid, overvloed en voorspoed maken geen onderscheid tussen mensen; het is juist door deze beproevingen dat het onderscheid plaatsvindt. Niemand blijft daarin standvastig behalve degene aan wie Allāh leiding, juistheid en godsvrees (*taqwā*) heeft geschonken. Zo iemand spreekt, als hij spreekt, met

kennis, inzicht en begrip. En als hij zwijgt, dan heeft hij zijn eer en zijn godsdienst beschermd en een weg van de wegen naar redding bewandeld, omdat Allāh hem heeft ontlast door degenen die geschikter (bekwamer) zijn dan hij in deze zaken. Zoals Allāh ﷻ zegt:

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ ۚ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

{En wanneer er tot hen een bericht komt betreffende veiligheid of angst, dan verspreiden zij het (onder de mensen). Maar als zij het hadden teruggebracht tot de Boodschapper en tot degenen onder hen die gezag hebben, dan zouden degenen (met kennis en begrip) die het kunnen doorgronden het hebben begrepen. En ware het niet door de gunst van Allāh over jullie en Zijn barmhartigheid, dan zouden jullie zeker de duivel hebben gevolgd, behalve weinigen.} [Sūrah an-Nisā': 83]

Over de reden van openbaring van dit vers is overgeleverd dat onder de mensen werd rondverteld dat de Boodschapper van Allāh ﷺ zijn vrouwen had gescheiden. Toen kwam 'Umar (moge Allāh tevreden met hem zijn) en ging naar zijn dochter Ḥafṣah, en hij trof haar huilend aan. Vervolgens ging hij naar Umm Salamah (moge Allāh met allen tevreden zijn) en wilde met haar spreken, maar zij sprak streng tot hem en zei: **"O 'Umar, was het in het**

geval van de Boodschapper van Allāh ﷺ niet voldoende dat hij zelf zijn vrouwen vermaant, dat jij nu ook nog komt?”

Hij was aan haar verwant, want er was tussen hem en haar verwantschap van de kant van zijn moeder. Hij (moge Allāh tevreden met hem zijn) was een ‘Adawī en zijn moeder was een Makhzūmiyyah; zij kwam met Umm Salamah samen bij één van de voorouders van Banū Makhzūm.

Toen werd het eerder genoemde vers geopenbaard. ‘Umar zei daarop (moge Allāh tevreden met hem zijn): **“Ik behoor tot degenen die het doorgronden.”** Vervolgens vroeg hij de Profeet ﷺ: **“Heb je je vrouwen gescheiden?”** Hij antwoordde: **“Nee.”**

Het tweede punt: het gevolg van deze beproevingen die Allāh tot een test en beproeving heeft gemaakt. Dit gevolg blijkt duidelijk en ondubbelzinnig uit de bewoordingen van de overlevering: de mensen worden namelijk in twee groepen verdeeld:

Een groep aan wie Allāh ﷻ genade heeft geschonken met redding en veiligheid; zij verwierpen de beproevingen en keerden zich ervan af. En een andere groep die ze heeft ingegoten gekregen: zij lieten zich erdoor meeslepen en volgden ze.

De eerste groep: Allāh ﷻ heeft hen beloond doordat geen enkele beproeving hen schaadt. In de kennis en het oordeel van Allāh zijn zij aan de beproevingen ontkomen en behoren zij tot de geredden.

De andere groep: door hun gehechtheid aan de beproevingen zijn zij geworden als een omgekeerde kruik (omvergeworpen op zijn opening, ondersteboven); zij kennen geen goed en keuren geen kwaad af, behalve wat zij hebben opgenomen van hun begeerte. Deze groep is verloren!

En de vraag, o mijn zonen, die ik hier passend acht en waarvan ik, *in-shāʾ-Allāh*, meen dat in het antwoord daarop de genezing ligt, is de volgende: wat moet de moslim doen tegenover de beproevingen (*fitan*) zodat deze hem niet schaden? Of wat is de weg naar redding die de moslim bewandelt om veilig te blijven voor de beproevingen?

In werkelijkheid is mij, op basis van wat ik heb begrepen uit de teksten van de Wetgever (d.w.z. uit de Qurʾān en Sunnah), een aantal zaken duidelijk geworden die ik jullie voorleg, o mijn zonen. En jullie zijn — alle lof zij Allāh — studenten van kennis: jullie begrijpen wat wij begrijpen en weten precies waar wij op doelen.

Het eerste punt: je voorzien van kennis — kennis van de Sharīʾah. De basis daarvan is het begrijpen van de geloofsleer (*ʿaqīdah*), het begrijpen van *tawḥīd*, en daarna

het begrijpen van de overige praktische verplichtingen. Het is jullie niet onbekend wat de Imāms van de islam hierover hebben geschreven in schrijfwerken waarin zij de teksten (van de Qur'ān en Sunnah) hebben verzameld.

Tot deze schrijfwerken behoren onder andere: *as-Sunnah* van Ibn Abī 'Āsim, *as-Sunnah* van 'Abdullāh ibn Aḥmad, *at-Tawḥīd* van Ibn Khuzaymah, *at-Tawḥīd* van Ibn Mandah, *al-Ibānah* van Ibn Baṭṭah al-'Ukburī, *al-Ibānah* van Abū al-Ḥasan al-Ash'arī, *al-Īmān* van Ibn Mandah en ook zijn *at-Tawḥīd*. Daarna komen de boeken over wetsvoorschriften en regelgevingen (*aḥkām*). Wat betreft ḥadīth: de zes moederboeken (al-Bukhārī, Muslim, Abū Dāwūd, at-Tirmidhī, ibn Mājah & an-Nasā'ī), de *Sunan* van Imām Aḥmad, de *Sunan* van ad-Dāraquṭnī, *al-Mustadrak* van al-Ḥākim en andere verzamelwerken van de islam.

Waar het op neerkomt: de student van kennis heeft behoefte om zich te scholen aan de boeken van de *salaf* (vrome voorgangers), waarvan de auteurs grote zorg hebben gedragen voor het overbrengen van de fundamenteën en de vertakkingen van de godsdienst.

Het tweede punt: het nauw verbonden blijven met de mensen van kennis, van wie bekend is dat zij vroomheid en godsvrees bezitten, stevig geworteld zijn in kennis, openlijk de waarheid verkondigen en oproepen tot de Sunnah. De geleerden van de Sharī'ah zijn namelijk de gelukkigste mensen en degenen die het dichtst bij de

Boodschapper van Allāh ﷺ staan. Dat is omdat zij de dragers van zijn erfenis zijn, zoals vermeld staat in de authentieke overlevering:

وَإِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ، فَإِنَّ الْأَنْبِيَاءَ لَمْ يُوْرَثُوا دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا، وَإِنَّمَا وَرَثُوا الْعِلْمَ، فَمَنْ أَخَذَ بِهِ أَخَذَ بِحَظٍّ وَافِرٍ

“De geleerden zijn de erfgenamen van de profeten. De profeten hebben geen dinars of dirhams nagelaten, maar zij hebben kennis nagelaten. Wie die neemt, heeft een overvloedig aandeel genomen.”

Het derde punt: afstand houden van de “ideologische” boeken (*al-kutub al-fikriyyah*), met aan het hoofd daarvan de boeken van Sayyid Quṭb, de boeken van Muḥammad Quṭb, de boeken van Yūsuf al-Qarḍāwī, en de boeken van al-Ghazālī as-Saqqā, en wat daaraan gelijk is. Deze boeken en dergelijke, die men “denkboeken” of “boeken van denkers” noemt:

Ten eerste: het merendeel ervan is gebaseerd op onwetendheid over de werkelijkheden van de Sharī‘ah.

Ten tweede: het beetje waarheid dat erin voorkomt is zeer gering en wordt overspoeld door veelvoudig meer valsheid. En deze geringe waarheid, die bedolven is onder vele malen meer valsheid, is in de boeken van de *salaf* ruimschoots terug te vinden, alle lof zij Allāh. Niemand raadt het lezen van de boeken van deze mensen aan behalve iemand die onwetend is en de toestand van deze

mensen niet kent, of iemand die een persoon van begeerte is en de moslims in het algemeen, en de jongeren in het bijzonder, naar de afgrond van innovaties en dwalingen wil meesleuren.

Het vierde punt: het vasthouden aan zwijgen en stilte, en het overlaten van de zaak aan degenen die het spreken goed beheersen, die ervaren zijn in het aanpakken van ingewikkelde kwesties en het oplossen van problemen met wat Allāh hun heeft geschonken aan inzicht, ervaring en wijs beleid.

Hiernaar wordt verwezen door:

Ten eerste: het vers uit Sūrah an-Nisā' dat wij aan het begin van deze toespraak reeds hebben aangehaald.

En ten tweede: een aanwijzing in een authentieke overlevering, namelijk zijn uitspraak ﷺ:

كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ، كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ، وَلَا نَبِيٌّ بَعْدِي

“De Kinderen van Israël werden bestuurd door de profeten; telkens wanneer een profeet stierf, werd hij opgevolgd door een andere profeet, en er is geen profeet na mij.” — En Allāh heeft het bestuur van deze *ummah* (moslimgemeenschap) gelegd bij de geleerden.

En er hebben zich in het verleden en in recente tijden gebeurtenissen voorgedaan waarbij door ervaring is bevestigd dat de diepgewortelde, standvastige geleerden

de leiders van de *ummah* zijn, en dat zij het meest gerechtigd zijn om te spreken over actuele crisissituaties (*nawāzil*) en daarover te oordelen.

Tot die gebeurtenissen behoort een recente gebeurtenis, namelijk de Golfcrisis. Onze geleerden — met aan het hoofd de imām, de *faqīh*, de *mujtahid*, de *atharī*, onze vader, Shaykh ‘Abd al-‘Azīz ibn Bāz (moge Allāh hem genadig zijn) samen met zijn broeders onder de mensen van kennis — spraken hun standpunt uit, gebaseerd op de bewijzen uit de teksten van de Wetgever. Vervolgens waren er mensen die gingen schreeuwen, roepen en aanzetten tot opschudding, maar het werd — alle lof zij Allāh — uiteindelijk duidelijk dat de waarheid bij de *jamā‘ah* (gemeenschap) van de moslims lag en niet bij deze opruiende, afwijkende mensen.

Op deze houding wijst ook de lange overlevering van Ḥudhayfah, waarin de Profeet ﷺ zei:

تَلَزَّمْ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ

“Blijf bij de *jamā‘ah* van de moslims en hun leider.”

Het vijfde punt: wanneer er een gebeurtenis plaatsvindt en een crisissituatie zich voordoet, en sommige mensen van kennis daarover een uitspraak doen terwijl anderen zwijgen en men niet weet wat zij ervan vinden, dan is het voor de moslimjongeren verplicht om zich niet te haasten in de zaak en niet het mes van woede tegen hun broeders

te trekken. Integendeel, zij dienen te kijken naar wat de gelijken van deze sprekenden (onder de geleerden) en hun broeders zeggen. Want de gelijken van degene die spreekt of zijn broeders zullen ongetwijfeld ook uitspraken en een standpunt hebben, maar het is niet altijd in het belang om dat onmiddellijk bekend te maken. Wij wachten af; wanneer zij het bekendmaken, kan het zijn dat zij verkondigen dat ze het eens zijn (met die uitspraak), of dat zij het niet eens zijn. Wij kijken (en wachten af). Waarom dan die haast? Houd dus vast aan het zwijgen.

Vele gebeurtenissen laten zien dat wanneer sommige mensen erover spreken uit enthousiasme voor de waarheid en uit strijdlustigheid om haar openlijk te verkondigen, hun handelwijze de rangen van de salafi's opsplijt en ze onderling strijdend en verdeeld maakt. Als jij het eens bent met die geleerde of met die groep van geleerden die over een bepaalde gebeurtenis hebben gesproken, dan is het in het belang dat je onder je broeders geen verdeeldheid verspreidt. De situatie is nu namelijk gespannen en onrustig, met golven die tegen elkaar opbotsen, en onder de oproepers tot valsheid zijn er die in troebel water vissen en elke gelegenheid aangrijpen — zelfs al grijpen zij zich vast aan een spinnenweb — om de rangen van de salafi's te verdelen.

Om hun de weg af te snijden: houden wij ons aan het zwijgen en kijken wij wat de uitkomst zal zijn onder de

mensen van kennis die gelijken zijn van die groep of van die persoon die over een bepaalde gebeurtenis heeft gesproken, vooral wanneer de spreker ervaren is in de strijd met de pen en met het doordringende woord ter ondersteuning van de Sunnah, ter verdediging ervan, en ter weerlegging van innovaties en het terugdringen van hun aanhangers. In jouw zwijgen ligt veiligheid. Wanneer daarna zijn broeders en gelijken spreken, zal de zaak op dat moment voor iedereen duidelijk zijn.

En zijn broeders en gelijken zullen niet spreken behalve na het volgen van meerdere wegen:

Ten eerste: zijn broeders en gelijken zijn geen werktuig (instrument) in zijn hand dat hij naar rechts en links kan draaien. Hoe zouden zij zijn gelijken en broeders zijn als zij niet over de middelen en de bekwaamheid beschikten om in de kwestie te oordelen?!

Ten tweede: wanneer zij zich opstellen tegenover deze spreker, die wij hebben gekend om zijn oprechtheid in het streven, zijn ervaring, zijn kracht en zijn standvastige inzet voor de Sunnah, dan zullen zij contact met hem opnemen en met hem de zaak bestuderen. Het kan zijn dat hij terugkomt van een fout die hij voor juist hield, of dat zij hem op basis van bewijzen als fout aanwijzen, of dat zij met hem akkoord gaan op basis van bewijzen. Op deze manier hebben wij de samenhang van de rangen van de

salafi's behouden en de weg afgesneden voor degenen die in troebel water vissen en elke manier zoeken om verdeeldheid en opsplitsing te veroorzaken.

Er doen zich soms zaken voor onder de jongeren zelf. De plicht voor de jongeren is dan om wat voor hen onduidelijk is voor te leggen aan hun shaykhs, in wiens godsdienst en betrouwbaarheid zij vertrouwen hebben, van wie zij hun diepgeworteldheid in kennis kennen en van wie zij getuigen dat zij oprecht advies geven. Zij moeten hun kwesties aan hen voorleggen, los van blinde emotieën dwaas fanatisme. Laat het streven van iedereen de waarheid zijn. Op die manier zal duidelijk worden dat de één fout zat en de ander juist, maar als de harten zuiver worden en de intentie goed is, zal er geen verdeeldheid of opsplitsing zijn. Er zal eenheid zijn op basis van de waarheid: mijn metgezel zat fout, alle lof zij Allāh, hij is teruggekeerd naar de waarheid; ik zat fout, ik ben teruggekeerd naar de waarheid, en alle lof zij Allāh, er is niets gebeurd.

Ik vraag Allāh ﷻ dat Hij deze bijeenkomst tot een bijeenkomst vol barmhartigheid maakt en dat Hij het uiteengaan daarna tot een beschermd uiteengaan maakt. En moge Allāh's zegeneningen en vrede zijn met onze profeet Moḥammed, zijn familie en al zijn metgezellen.

Vraagsteller:

Wij vragen Allāh ﷻ dat Hij u met het beste beloont voor wat u ons heeft bijgebracht. In werkelijkheid, onze geëerde shaykh, spreken de laatste tijd sommige broeders slecht over onze grote leraar, de voortreffelijke Shaykh Rabī‘ ibn Hādī al-Madkhalī. Wij willen van u een advies hieromtrent, moge Allāh u beschermen.

Antwoord van Shaykh ‘Ubayd:

Ik zeg: als ik op jullie plaats was, o mijn zonen — en ik heb, *in-shā’-Allāh*, vertrouwen dat er niemand van jullie is die niet de waarheid wil — dan zou ik mij houden aan het zwijgen. Want Shaykh Rabī‘ — moge Allāh hem, ons en jullie standvastig houden op de Sunnah, ons allen juistheid schenken in woorden en daden en ons allen leiden naar de juiste wegen in onze zaken — staat bekend om het oprichten van een sterke vlag die niet is vernederd, niet is verzwakt en niet is omvergeworpen, maar integendeel, zij is als overwinnaar tevoorschijn gekomen, en alle lof zij Allāh. Hij heeft deze vlag geheven tegenover de afgedwaalden en degenen die de afgedwaalden steunen, en de mensen van de Sunnah hebben daaruit kracht geput bovenop hun kracht.

Wij zeggen niet dat Shaykh Rabī‘, moge Allāh hem beschermen, onfeilbaar is, absoluut niet. Maar zijn recht tegenover ons is het bewaren van zijn eer en het steunen

van hem in datgene waarvan voor ons duidelijk is dat het waarheid is. En wat voor ons onduidelijk is in de zaak, daarmee gaan wij naar zijn broeders en zijn gelijken; van hen zullen wij zeker iets verkrijgen: ofwel het ophelderen van wat voor ons onduidelijk was, ofwel het leiden naar iets dat beter is dan spreken. Bij Allāh, als ik op jullie plaats was, zou ik mij hieraan houden.

Bron: een lezing genaamd “*Asbāb an-Najāh min al-Fitan*” ([link naar audio](#))

Vertaling: Team IslamKennis